

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipogr. arhid. Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele
să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de treiuri 30 fil
rândul cu litere garmond.

Procesul pentru mănăstiri.

— Sentința tablei regești din Budapesta. —

(Urmare).

De altcum și ascultarea prealabilă de martori a dat în privința aceasta rezultat favorabil pentru acționatorii. Anume, din fasiunea categorică, isvorită din directă experiență, făcută de martorii Mateiu Latinca, Nicolae Latinca, Trifu Selejan, George Miloș, Arsenie Mitru, Florea Ghina, Iovan Păian și Arsenie Petcu, la judecătoria regească din Aradul-nou, iese dovedit faptul, că în vremile de înaintea despărțirii hierarhice, călugării mănăstirii Bezdin făceau servicii credincioșilor români și în românește, iar în mănăstire se aflau și cărti românești pe seama credincioșilor români. Fasiunea contrară a martorilor Ața Lukici, Iova Tomici, Todor Zsikici, Sava Rapkovich, Todor Martinov, Iosif Konecsni, văduva Zsivka Nedelcovici, levrem Iorgovan, Acsentie Arsen, Sava Racovici și Zsiva Sârbovan, nu poate restcura puterea doveditoare a fasiunilor celor alături martori, pentrucă o parte a martorilor acestora se refere în fasiunea făcută la vremile de după despărțirea hierarhică, ceealătă parte apoi își întărește numai experiențele principale, iar de aci nu urmează, că în casurile despre cari martorii nu știu nimica, când adeacă în interesul credincioșilor de naționalitate română serviciul bisericesc a fost oficiat din partea călugărului de naționalitate română, nu s-ar fi folosit limba românească.

E dovedit prin fasiunea martorilor Mihaiu Iovici, Petru Amuca, Todor Tolvădian, Vasa Lăpădat, Petru Dumitru, Petru Stoia și Achim Giucanea, ascultați la judecătoria regească din Deta, cumă în mănăstirea Sâangeorgiu, în vremile cunoscute de martori din directă experiență, cu începere cam dela 1848, limba serviciului divin a fost parte exclusiv română, apoi mixtă, iar mai târziu numai sărbească, iar pe seama credincioșilor români erau puse la dispoziție și cărti bisericesti române.

E dovedit prin fasiunea martorilor George Ivașcu, Ilie Bon, George Augustin, Avram Petroane și Todor Putnic, ascultați la judecătoria regească din Vârșet, apoi a martorului Ioan Tieșan, ascultat la judecătoria regească din Oravița, fasiuni făcute cu toată hotărîrea și pe baza experienței directe, cumă în mănăstirea Mesici, înainte de a se ordona despărțirea hierarhică dela 1864, limba activității bisericesti a călugărilor a fost aproape exclusiv cea română, scaunele din biserică mănăstirii, făcute de credincioși români, aveau inscripții românești, în biserică mănăstirii se aflau cărti bisericesti românești, iar călugării provedeau trebuințele religioase ale credincioșilor de naționalitate română din comunele din apropiere, Berecua și Birda, în limba românească. Fasiunele contrare ale martorilor Liubomir

Raici, Costa Grenaciki, Nicol. Giurici, Nicol. Nedelcovici, Costa Painov, Milovan Tarbanov, Sava Achimovici, Svetozar Achimovici, Nicolae Balașevici, George Voinovici, George Milencovici, Steva Pavcov, Costa Pavlovici, Petru Alexandrovici, Zsiva Boscovici și Ioța Mihailovici nu sunt acomodate se slabească puterea doveditoare a fasiunilor martorilor înșirați, pentrucă martorii aceștia nu au trăit în nemijlocita apropiere a mănăstirii și în legături permanente bisericesti cu ea, ci numai când și când o cercetau, iar aceea tocmai din comunitatea bisericescă urmează, că față de ei, fiind credincioși de naționalitate sărbească, a fost folosită limba sărbă ca limbă de serviciu bisericesc și de comunicație.

In fine se dovedește prin fasiunea martorului deja amintit Ioan Tieșan, ascultat la judecătoria regească din Oravița, că mănăstirea Zlatița era cercetată de Români din împrejurime, iar în Voivoița, după mărturisirea făcută de egumenul acestei mănăstiri, cu numele Iorgovici, în fața martorului, slujba românească a fost oprită numai după despărțirea dela 1864, dar totuși numitul egumen, când era singur în mănăstire, ca călugăr rostea rugăciuni și în limba românească în fața cercetătorilor români.

De altcum dovedește și documentul alăturat de acționari la replica de sub LXXI, numărul 143, că locuitorii comunei Zlatița încă la anul 1769 erau Români, mănăstirea deci era cercetată fără îndoială de locuitorii valahi ai acestei comune.

Din cele espuse se poate constata fără orice îndoială, că mănăstirile din acțiune, pe vremea hierarhiei unitare și comune bisericesti, până la ordonata despărțire dela 1864, încă au fost unitare și comune, pentrucă s-au îngrijit de trebuințele sufletești (bisericesti) nu numai ale credincioșilor de naționalitate sărbă, ci și de ale celor de naționalitate română, în mod permanent, și anume: în limba maternă a credincioșilor.

Premițând acestea, tabla regească a aflat de gresită enunțarea din sentința primului for judecătoresc, că mănăstirile se află de prezent în posesiunea bisericii greco-orientale sărbești din Ungaria, și că starea aceasta de lucruri nu a urmat numai după despărțirea mitropolilor.

Supremul factor, care exerciază preînalta supraveghere asupra bisericilor și are cerc de competență cu privire la organizarea bisericilor, prin rescriptul dela 24 Decembrie 1864, și legislația prin art. de lege IX dela 1868, a decretat categoric, că cu privire la instituțiunile bisericesti și la avereia acestora mitropolia împărțită acum în două se începe ajun-

gereala la întâlegere, iar în cas că aceasta nu succede, să se pășască pe calea procesului. Decretarea aceasta cuprinde în sine și declarația, că sub decursul procedurii stabilite pentru regularea raporturilor de avere, în privința instituțiunilor bisericesti se menține starea de lucruri de până aci, adecă, raporturile referitoare la avereia instituțiunilor bisericesti rămân până la regularea lor finală în starea în care le-a aflat despărțirea ordonată la 24 Decembrie 1864, precum cu privire la comunitățile mixte bisericesti rescriptul preînalț din 24 Decembrie 1864 o și accentuează aceasta în mod pronunțat. Iar pe vremea despărțirii hierarhice, mănăstirile au funcționat în interesul și folosul ambelor naționalități, și astfel pe vremea organizației unitare și comune bisericesti, ce a existat înainte de 24 Decembrie 1864, — 164 de ani, — și jurisdicția de drept asupra lor a fost exerciată de mitropolia unitară și comună, deci nu exclusiv sărbească, în numele ambelor naționalități. Nici vorbă nu poate se fie deci despre aceea, că jurisdicția de drept, dela unirea bisericescă din 1700, până la 24 Decembrie 1864, exerciată asupra mănăstirilor de către mitropolia comună sărbăromână, iar dela 24 Decembrie 1864 numai de cea sărbească, chiar dacă ar putea fi considerată ca isvorită din raporturi de drept privat, ar fi identică cu posesiunea de drept privat, exerciată în favorul bisericii sărbești.

Cumă aceasta jurisdicție de drept, pe vremea hierarhiei unitare și comune de până la 24 Decembrie 1864, nici factorii cari au exerciat asupra bisericii, după faptica stare de drept de atunci, supravegherea preînalță politică, nu au considerat-o ca o exclusivă posedare a naționalității sărbești, se învederează, în afară de cele înșirate până acum, în mod viu și din cuprinsul documentului alăturat sub D.) la replica din procesul pentru mănăstirea Hodoș-Bodrog, judecat astăzi de tabla regească sub numărul 11,140,914.

La rugarea patriarhului și mitropolitului greco-oriental din Carlovăț, înaintată ministerului ces. reg. din Viena, pentru subordonarea finală a mănăstirii Hodoș la episcopia din Arad, ori Timișoara, pentru decretarea conservării caracterului sărbesc și al serviciului divin slav cu privire la această mănăstire, numitul ministeriu a decretat în ordinătuna din 17 Februarie 1854, punct 2, cumă:

«Misiunea mănăstirii Hodoș, precum și a tuturor instituțiunilor bisericesti, nu poate se fie decât promovarea, după putință, a scopurilor religioase. Caracter îngust naționalist, îi compete tot atât de puțin, ca și bisericii în general, și el nu poate fi dedus nici din naționalitatea întemeitorului. Din contră, raporturi de limbă și de naționalitate numai întră atâtă au se fie ținute în vedere, întrucât le reclamă promovarea scopurilor religioase. Prin urmare, alegerea limbii folosite la serviciul divin o hotărête egumenul mănăstirii și episcopul die-

cezan, totdeauna amăsurat pretensiunilor credincioșilor, pentru care se oficiază, și tot astfel și din acest punct de vedere hotărâsc, ce limbi au se cunoască călugării primiți în mănăstire».

Cumă exercierea jurisdicției de drept dela 24 Decembrie 1864 până în ziua de astăzi nici mitropolia greco-orientală sărbească nu o consideră de un astfel de fapt de drept, care ar stabili în favorul ei părerea despre dreptul de proprietate, urmat din posedare, oferă doavadă neindoioasă declarația mitropoliei greco-orientale sărbe din actele de proces, referitoare la mănăstirea Hodoș-Bodrog, dar în special declarația cunoscă în apelația de sub numărul 51709/1914, congruentă cu poziția luată acum de tabla regească, că jurisdicția de drept, exerciată din partea autorităților bisericesti, asupra mănăstirilor administrative de hierarhia unitară până la 24 Decembrie 1864, după despărțirea întâmplată atunci a fost considerată de provisorie din partea ambelor mitropolii și existentă numai până la deciderea cu putere de drept din partea judecătoriei asupra pretensiunilor ridicate cu privire la ele.

Din toate acestea urmează, că jurisdicția de drept, exerciată asupra mănăstirilor din acțiune din partea mitropoliei greco-orientale din Carlovăț, dela unirea bisericescă din 1700 începând, până în ziua de astăzi, chiar dacă s-ar putea apăra în privința aceasta regule valabile de drept privat, cum s'a accentuat și mai înainte, nu poate fi considerată ca posedare, care stabilește pe seama acționărilor dreptul de proprietate. Din contră, fiindcă nu se discută, că mănăstirile toate au fost înființate în vremea premergătoare hierarhiei comune și unitare din 1700 și 1864, este de examinat, că viața bisericescă în acele părți de țară, pe al căror teritor se află mănăstirile, înainte de 1700 ce caracter avea, pentrucă acest caracter, în lipsa altor date mai sigure, e singurul arătător pentru stabilirea, că oare înainte de 1700 mănăstirile fostau instituțiuni bisericesti ale națiunii sărbe ori române, sau poate și în epoca aceea ale amânduroră?

Efectul pe care l'a avut asupra vieții bisericesti imigrarea sărbească de sub conducerea lui Arseniu Cerneovici la anul 1690 nu e de importanță în procesul acesta, pentrucă mănăstirile au fost întemeiate înainte de 1690 și pentrucă abia la câțiva ani după imigrare s'a infăptuit hierarhia comună și unitară. Efectul bisericesc al imigrării s'a arătat deci în cea mai mare parte în organizarea comună și unitară bisericescă, după cum adeacă și art. de lege XXVII dela 1791 garantă în mod declarat pe seama tuturor locuitorilor din țară, de legea greco-neunită, întrucât nu se contrazice aceasta cu constituția fundamentală a țării, privilegiile primite dela înaintașii regelui.

Dar mai departe, între Sârbii veniți sub conducerea lui Arseniu Cerneovici, după opurile istoricilor (lan-

csó: «Román Nemzeti Törekvések» pag. 758, Böhm Lénárt: Dél Magyarország» vol. I pag. 406. Szentkáray Jenő: «Száz év Délmagyarország ujabb történelméről» pag. 101), a fost și românește în număr însemnat. Deci privilegiile date pe terenul vieții bisericești de regele Leopold I prin diplomele din 21 August și 11 Decembrie 1690, conform cuprinsului acestor diplome privilegiale, au să fie considerate ca acordate tuturor greco-orientalilor imigranți, deci și românește venite cu Sârbii, după cum adeca documentele și alte declarații puse la dispoziție în procesul acesta n'au stabilit nici odată pe seama poporașunii greco-orientale din Ungaria, ci totdeauna pe seama celei din Ardeal, neparticiparea la aceste privilegii.

Punctul de vedere al acționariilor de sub II, IV, VII, aflat și la locul acesta de greșit pe temeiul argumentării corecte din sentința forului prim judecătoresc în părțile ei cari nu contrazic celor desvoltate până aci, cum că adeca prin diploma privilegială dată de regele Leopold I la 21 August 1690 mănăstirile din acțiune ar fi fost donate în mod nediscutabil Sârbilor cu drept de proprietate, e tras la îndoială și de ceialalți acționari cari declară în replica de sub LXXI, pag. 409, că din partea lor nu s'a afirmat niciodată, că regele Leopold I ar fi predat mănăstirile prin amintita diploma privilegială în proprietatea bisericii sârbești.

Ce se atinge de viața bisericească de înainte de imigrarea sârbească a lui Arseniu Cernoevici dela 1690, e afară de orice îndoială, că credincioșii ambelor naționalități, ai celei sârbe și române, aveau această credință, pe cea greco-orientală, și în vremile de după ocuparea patriei (prin Maghiari) regii maghiari de lege romano-catolică, în urma evlaviei și credinței pe care o aveau față de aceasta religie, viața bisericească a cetățenilor de legea greco-orientală multă vreme poate fi constatat că au considerat-o numai de toleranță și organizația bisericească multă vreme a purtat pecetea primitivității.

Din cărțile istorice la cari s'au provocat părțile poate fi adeca constatat, că înainte de colonisarea Sârbilor veniți sub conducerea patriarhului din Ipek, Arseniu Cernoevici, înainte de ce acesta, acum ca patriarch de Carlovăț, a propus și regele Leopold I a organizat prin rescriptul din 4 Martie 1695 noua episcopie greco-orientală, au fost deja episcopii greco-orientale, atât în Ungaria, cât și în Ardeal, dar aceea, că pe vremea când se presupune că au fost înființate mănăstiri-

rile din acțiune, cum și mai târziu, aparținut-au credincioșii de naționalitate sârbă exclusiv autorității bisericești sârbești, și cei de naționalitate română exclusiv celei de caracter românesc, — nu poate fi constatat.

Istoriografii, cari fac pomenire despre episcopii greco-orientale de înainte de 1695, nu le numesc totdeauna «sârbești», ci de multeori în general «grecești», ori greco-orientale. Dar folosirea numirii de sârbă, ori valahă, n'a putut să însemne acel exclusiv cuprins pe seama episcopilor, că sub autoritățile bisericești sârbești au stat credincioși exclusiv sârbi, iar sub cele românești exclusiv numai Români. Se vede aceasta și din mărturisirea pe care o fac acționarii în protocolul de pertractare de sub numărul 69141/912, paginile 32 și 33, cu privire la documentul alăturat de acționatori sub III/. la protocolul de pertractare de sub numărul 29636/912, că anume, la episcopia din Lipova, susținută sub cursul întregului proces de sârbească, la 1607 au aparținut credincioși, nu numai sârbi, ci și Români, precum și recunoașterea de pe pagina 79 a replicei lor de sub LXXI, că pe atunci, peste poporașuna, nu neînsemnată sârbească, din întregul comitat al Severinului (Caransebeș, Lugoj și o parte din Timiș) *episcopul român din Alba-Iulia a exercitat autoritatea bisericească*, apoi expunerea dela pag. 296 a aceleiași replici, că în anii 1600 jurisdicțunea de drept a episcopului român din Alba-Iulia s'a extins și asupra Sârbilor din Ardeal și părțile adiacente ungurene, și această jurisdicțune de drept e exprimată și în titulatura episcopiei.

Dar în replica de sub LXXI a acționariilor se cuprinde mărturisire întârziată cu documente și opuri științifice și cu privire la zilele din epoca de mai înainte. Astfel pe paginile 68 și 280 acționarii înșși spun, că pe vremea regelui Matia, Belgradul, împreună cu alte provincii, a devenit la 1427 proprietatea regelui ungar, și având reședință episcopală sârbă, episcopia a fost menținută și pe mai departe, iar regele Matia, prin diploma dată din Buda în 20 Martie 1479, scutește, la intervenția mitropolitului Ioanișiu din Belgrad, întreaga preoțime greco-orientală română din Maramureș de sarcina dărilor ordinare și estraordinare, cari se scoteau dela ceialalți locuitori ai țării, pe seama regelui.

Din datele acestea istorice încă se poate vedea, că au existat legături de organizație bisericească între locuitorii sârbi și valahi ai țării, de a-

ceeași religie, încă în secolul al XV-lea, despre cari legături Eusebiu Popovici, profesor de drept bisericesc la universitatea din Cernăuț, se pronunță astfel în opul la care se provoacă părțile, op de multeori amintit, după citatul de pe pagina 281 a replicei de sub LXXI: «Der Metropolit Iovanicic kann nur der Metropolit von Serbisch-Belgrad gewesen sein, der, da Belgrad damals (1427-1521) unter ungarischer Herrschaft stand, von Könige vielleicht auch die Metropolitan-Jurisdiction über nicht bloss serbische, sondern auch andere Orthodoxe in Ungarn erhalten hatte».

Fiindcă după acestea, punctul de vedere neclătinat, stabilit de acționari, că pe vremea când au putut se fi înființate mănăstirile, poporașuna sârbă și română din Ungaria n'a stat în nici o legătură în privința organizației bisericești, e răsturnat în urma faptului, că și înainte de împreunare făcută în urma unirii bisericești din Ardeal dela 1700 au avut Sârbii și Români autorități și instituții comune bisericești; fiindcă din opurile de cuprins istoric și de istorie bisericească, alăturate, mai curând poate fi considerat de stabilit faptul, că în vremile de înainte de 1690 organizații, cari au exerciat autoritatea supremă asupra poporașunii greco-orientale din țară, au fost întocmite și și-au folosit puterea după teritori, nu după naționalitate: nu se poate presupune cu positivitatea care exclude îndoială nici aceea, că aceste organizații comune bisericești ar fi fost excluse tocmai în acele părți de țară, pe cari se află mănăstirile din acțiune.

Nu se poate stabili deci, că biserică greco-orientală română n'ar fi stat în nici o legătură bisericească până la 1700 cu biserică gr. orientală sârbă de pe teritorul Ungariei. Lucrul acesta nu e de închipuit, nici pentru aceea chiar, pentru că prefacea mare bisericească, născută pe urma unirii din secolul al XVIII lea, a arătat succese cu privire la credincioșii remași în credința greco-orientală, nu naționaliste, ci teritoriale, căci organizația bisericească s'a făcut, după cele desvoltate mai sus, după teritori, nu după naționalitate. Ocazia unei aveau atunci necondiționat cele două naționalități de ași întocmi viața ulterioară bisericească în mod deosebit, după naționalitate, dar din faptul, că aceasta întocmire naționalistă n'a fost nici măcar încercată, se poate deduce, că nici atunci, și natural, că nici mai înainte, chestile de organizație bisericească n'au fost puse nici la greco-orientali pe baze naționaliste.

Încă și caracterul epocii despre care e vorba în proces contrazice presupunerei, că instituțiile religioase ale Sârbilor și Românilor de aceeași religiune greco-orientală ar fi fost strict deosebite și desbințite unele de altele. Caracterul naționalist, anume, în secole de după ocuparea patriei, mai ales pe vremea când se poate presupune că au fost înființate mănăstirile, forma chestie cu totul subordonată, viața publică fiind stăpânită în epoca aceasta exclusiv de divergențele religioare și de staturi, iar atingerea naționalității însemna de cele mai de multeori numai stabilirea, că poporul respectiv de care familie de popoare se ţine și ce limbă vorbește.

Desvoltarea sentimentului național e o particularitate a epocii mai noi, iar predominarea din partea ei a chestiilor celor alalte e apariție a celei mai noi epoce. O dovedește aceasta apariția scoasă din istoria bisericii greco-orientale, pertractată mai la vale în mod mai amănuntit, că încă și în veacul al 18-lea, membrii episcopatului care exercita jurisdicția unea de drept asupra credincioșilor greco-orientali, au provezut în mod neexceptiabil trebuințele bisericești ale tuturor credincioșilor, fără deosebire de naționalitate, ba episcopi de origine sârbească au desvoltat multă binecuvântăță în diocese curat românești. Particularismul, care formează trăsătura specială caracteristică a bisericii greco-orientale, n'a însemnat în epoca aceea vreo idee naționalistă, care în guvernarea bisericească, exercitată asupra credincioșilor din aceeași țară, ar garanta drepturi numai pe seama unuia dintre cele două elemente (popoare) de aceeași credință.

(Va urma).

Comunicat oficial.

Dela Preaveneratul Consistor arhidieceană prim spre publicare următorul act, provăzut cu numărul 6568/1916 Plenar:

Directorul ziarului «Românul» a binevoită a întreprinde o colectă pentru Orfelinatul nostru, iar suma colectată de Cor. 41474/09 o a depus în libelul «Victoria» Nr. 28329, care să transpus la cassa arhidieceană. Aflând socoile exacte și corecte, am constatat, că s'a făcut publicare numai pentru suma de Cor. 22055/37, până la sîntarea ziarului «Românul», iar restul de Cor. 19418/82 rămâne să se publice în carte de aur și «Telegraful Roman», după cum va permite spațiul. Aceasta o aducem la cunoștință publică. Sibiu, din ședința consistorului arhidiecean, ca senat epitropesc, înținută la 18 iunie 1916.

Consistorul arhidiecean.

Dacă toate tipografiile sau cel puțin o mare parte din tipografiile românești, ar sta sub acel control, multe cărți și produse de presă nu ar vedea tiparul și astfel ar fi acest control cultural o prețioasă pedește în răspândirea produselor spirituale reale și nefolositoare; în schimb s'ar tipări căt de multe produse spirituale originale și strene în traduceri bune și folositoare, cu prețuri căt de ieftine.

Să pot mai departe organiza pe baze culturale educative librăriile, colportajul cărților și bibliotecile publice. Acești factori educativi puternici, cari ar trebui să stea în serviciul adevărului, binelui și frumosului, să afli acum în o deplină desorganizare și nu pot aduce roadele așteptate. Suntem lipsiți de un puternic element de progres. Toate sunt în desbinare în simbol acestor factori culturali; să afli și bune și rele, și verzi și uscate. La acești factori educativi puternici să potrivesc cuvintele apostolului Iacob: «Au doară izvorul dintru aceea vână izvorește și dulce, și amar. Iar Cristos zice: Toată împăratia ce să impărechează, cade, și toată casa ce să desbină să surupă». Oare amintiți factori culturali educativi pot să își împlinescă chemarea, dacă cuprind în sine chiar ei însăși sămânța răului, neghina decadentii morale? Oare librăriile intemeiate numai pe baze comerciale, ca simple prăvălii de negoț, împlinesc și chemarea ce o au de a fi depozite sacre a puternicului factor de cultură, care e: *cartea?*

(Va urma).

FOIȘOARA.

Librăriile și bibliotecile ca factor educativ.

De preotul Ioan Dandea.

(Urmare).

Profundul scriitor englez Carlyle astfel apreciază rolul scrierilor lui Rousseau în pregătirea marii Revoluții franceze: «Despre talentele literare ale lui Rousseau, slăvite încă mult printre compatrioții lui, nu voi spune mult. Cărțile lui... sunt ceea ce eu numesc nesănătoase; nu felul bun de cărți. Este o senzualitate în Rousseau. Combinată cu niște daruri inteligențiale ca ale lui, produce niște zugrăveli mândre și atrăgătoare: dar nu sunt curat poetice. Nu lumină albă solară: ceva de operă; un fel de suliman, de găteală artificială... Acel suliman nu e coloarea devărătă. Priviți la Shakespeare, la Goethe, chiar la Walter Scott! Acela, care a patrunit acest lucru, a văzut deoseberea dintre adevăr și simili adevăr și le va deosebi pururea în urmă. Am putut vedea la Johnson, că de mult bine poate face un profet pentru lume cu toate neajunsurile și lipsa de organizare. La Rousseau suntem chemați să vedem însăși cantitatea de rău, care poate însobi binele în asemenea împrejurări de desorganizare. Era mai bine dacă să putea ca un astfel de om să nu fi fost pus în dușmanie cu lumea. Revoluția franceză își

găsi Evanghelistul în Rousseau. Speculațiile lui pe jumătate delirante asupra mizeriilor vieții civilizate, asupra superiorității sălbăticiei față cu civilizația... contribuia să producă o deplină aiureală în toată Franția, unde domnea în toată puterea lumea sceptică, — care e inima boalelor lumii, — o lume nesinceră, nadevărătă și fără Dumnezeu. E greu de spus ce ar fi putut face cu el căruia, că este din nefericire destul de limpede: să ghilotineze o mare parte din ei». (Carlyle, op. cit. pag. 236, 251—253).

Clar se văd deci urmările ideilor greșite, falze, anarhice în fondul și urmările lor, și a sentimentelor perverse și pervertite îmbrăcate în pomposul vestiment al științei și artei, întrând în capetele semedoșilor și credulilor. Deaceea e o sfântă datorință, pentru instituțiile culturale educative, de a să strădui prin felurilor mijloace potrivite, a împedeca scrierea tipărirea și răspândirea cărților și productelor de presă rele, să poate în bună parte împedeca tipărirea și răspândirea lor. Înfluenta produselor spirituale a crescut considerabil asupra publicului decând s'a inventat și perfeționat tiparul. Dacă nu ar fi tiparul, numărul cărților și produselor de presă ar fi neînsămat. Știind acestea, ce e mai ușor decât a întemeia tipografia sau a pune mâna cel puțin pe controlul cultural al tipografiilor, așa în căt să nu să tiparească în acelle tipografi decât numai ceea ce află bun și valoros pentru educație și cultură comisiunea instituită de anumită instituție culturală d. e. «Asociația națională a scriitorilor și artiștilor români», ai cărei membri să fie bărbați independenți în faptă și cugătare, invătați și cu dragoste de neam, de cultură națională și de educația publicului.

Răsboiul.

Marea ofensivă, începută la toate fronturile în contra puterilor centrale, pare a fi prăbușită. Afară de succesele avute la început, în urma pre-puterii enorme, dușmanii noștri nu se mai pot lăuda cu nici o învingere mai mare. Stau în loc, ori sunt nevoiți să se retragă. Știrile ultime, primite de pe câmpul de răsboi, le resumăm în următoarele:

La frontul rusesc trupele noastre au respins pe la Mikuliczyn șapte atacuri dușmane și au împedecat pe Ruși în înaintare la Stochod, capturând 12 mitraliere și făcând prizonieri peste 2000 de soldați ruși în curs de două zile.

La frontul italian au fost atacuri înverșunate la Monte Costa, dar au fost respinse și dușmanul a fos silit să se retragă mai îndărăt. Ai noștri au făcut peste 1000 de prizonieri.

La frontul dela apus toate atacurile dușmane au fost respinse de trupele germane, cari au luat în captivitate dela dușmani 59 ofițeri și 2376 soldați.

Telegramele primite astăzi ne mai spun următoarele:

In Bucovina situația e neschimbată. Pe la Buczacz dușmanul a atacat cu puteri mari armata condusă de Bothmer și pe unele locuri i-a succes se cucerească teren, dar prin o contraofensivă succasă a fost împins earăs îndărăt. Si la Stochod atacurile dușmane au fost respinse cu perdeni mari pentru Ruși.

La frontul italiano toate atacurile înverșunate au fost respinse și dușmanul împedecat se între în pozițiile trupelor noastre. La frontul dela apus atacurile Francezilor au fost zadarnice pretutindenea. Englezii însă au avut succes la Contalmaison. Perderile au fost mari și la ei, ca la Francezi.

Sărbătorirea unei munci de peste un pătrar de veac, închinată înămintării poporului nostru

In ședință din 6 Iulie n. e., comitetul central al "Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu", a ridicat la valoare de concez vîrătoarea propunere, făcută de vechiul membru din comitet, de dl profesor seminariel Dr. Vasile Stan:

Considerând, că secretarul Reuniunii noastre de agricultură din comit. Sibiu, dl Victor Tordășianu, a împlinit deja 25 de ani în această funcție grea și că activitatea acestui Reuniuni aproape dela începutul existenței sale și rău astăzi, este legală în ceea mai mare parte de munca desinteresată a sa;

Considerând, că la numeroasele întruniri agricole și prelegeri economice populare, la înființarea de tovarășii agricole, la înțelegerea și procurarea și împărtirea de sămânțe, la tomuitarea publicațiunilor de interes economic cari azi formează o bibliotecă indisprenzabilă pentru economi; apoi

Considerând, că la promovarea culturii vitelor și îmbunătățirea soiului acestora prin expoziții de vite de prăsilă, de oi de prăsilă, la promovarea culturii pomilor prin expoziții de poeme și sărbătoarele pomilor și ale pasărilor, prin împărtirea de altoi și pădureti, la promovarea industriei de casă prin aduarea de modele de tăsaturi și cusături, prin inițierea primei expoziții din industria de casă și cea profesională la 1902, care a dat ființă celui dințău "Album" artistic de țasături și cusături la Români;

Considerând mai departe, că la înlesnirea creditelor și fine pentru tărani prin introducerea însotitorilor de credit sistem "Raiffeisen", în sfârșit

Considerând, că la îmbunătățirea rassei umene prin introducerea celor dintâi expoziții de copii la Români, atât de fotosoare din punct de vedere educativ, igienic și al economiei naționale, prin cari lucrări și-a de făsurat Reuniunea programul său de activitate binecuvântată într-un pătrar de veac, munca ea mai intensivă, mai devotată și mai interesantă, la cele mai multe lucrări însăși inițiativa a avut-o secretarul Victor Tordășianu, — propun:

Ca cei 25 ani de secretariat și dui Victor Tordășianu împliniți acum să fie marcati de comitet cu laudă în anuale Reuniunii române de agricultură, dlui Victor Tordășianu, în ședința de azi să i exprime plină sa satisfacție, mulțumită și recunoștință pentru munca îndeplinită spre binele Reuniunii și prin aceasta a popoul ţiei române din acest finit și despre acest concluzi să se facă mențiune și Adunării generale proxime.

Nr. 7215. Epitr.

Notificare oficială.

Având în vedere scumpetea extraordinară a alimentelor, Consistorul arhidiecezan a decretat urcarea taxei seminariale dela Cor. 550— la Cor. 700— pentru elevii internați (teologici și pedagogi), cari vor fi primiți în anul școlar 1916/17 în Seminarul «Andrei».

Aceasta se aduce la cunoștința publică a tuturor celor interesați spre știere și orientare.

Sibiu, 25 Iunie 1916.

Consistorul arhidiecezan

Nr 7312 Epitr.

Aviz.

Având să încheiem socotelile despre colecta inițiată pentru "orfelinat" facem și pe calea aceasta apel la oficiile parohiale — cari încă n'au trimis la cassa arhidiecezană rezultatul colectei, — ca să grăbească a satisface îndatoririlor impuse prin circularul Nr. 12565/1915, a căror îndeplinire a fost solicitată în două rânduri.

Sibiu, 28 Iunie (11 Iulie) 1916.

Consistorul arhidiecezan.

NOUTATI.

Vizită la frontul bucovinean. Arhiducele moștenitor de tron Carol Francisc Iosif a tăzit în 10 Iulie o revistă asupra trupelor, care se luptă pe frontul din Bucovina. În suita arhiducelui se sfiază comitele suprem contele Bethlen, guvernatorul Bucovinei contele Meran și alii fruntași. Dela Călăbria arhiducele a mers la transeu, unde a stat mai multe ore. Peste Dornavatra a venit la Bistrița și Dej. Pretutindeni la gări i s'au făcut din partea publicului adunat cele mai călduroase ovăzii.

Dela comitat. Comitetul central al comitatului Sibiu ține ședință astăzi, Vineri, în 14 Iulie, la orele 10 dimineață, în sală mică a casei comitatense, pentru stabilirea listelor electorale pe anul 1917, cu șinerea în vedere a reclamațiunilor întrate în contra lor.

Submarin comercial. Submarinul comercial, cu numele *Deutschland*, al unei societăți de navigație din Germania, a sosit după o călătorie de 4000 mile marine, Dumineca dimineață, în portul dela Baltimore. Lungimea submarinului, mănat de 2 motoare Diesel, este de 315 urme, lățimea de 30 urme. Personalul său constă din 30 de oameni. Se zice, că *Deutschland* a transportat pentru o firmă americană material prețios de văpsit. — Va să zică, pe lângă toată blocada engleză, submarinul german a străbătut oceanul până în America.

Comisar al guvernului. Consiliul de miniștri ungari a hotărât, să numească eri și comisar al guvernului, pentru comitatele Solnoc-Dobâca și Bistrița-Năsăud, pe comitele suprem contele Bethlen Béázs.

Resultatul definitiv. Ministerul de finanțe a stabilit secum, că subscrisele la al patrulea împrumut de răsboi al statutului ungar dau sumă 1930 milioane de coroane.

Poet arestat. Cel mai mare poet modern el indian, Rabindranat Tagore, distins cu premiul Nobel, este nu numai scriitor, ci și erou al libertății poporului său. Versurile sale, în care își îndeamnă poporul, s'ors de juriile engleze, să scutură jugul de veacuri, au vărat groză și respectu. Guvernul englez a luat măsuri, ca primejdiosul "egitor" să fie arestat. Se zice, că poetul va fi adus din India la Londra.

In atențunea sătenilor din comitatul Sibiu. Se aduce la cunoștință sătenilor din comitatul Sibiu, că federația însotitorilor sătesti "Infrățirea" din Sibiu-Nagyseben, Strada Bruckenthal Nr. 17, a primi delă dl vicecomitet al comitatului împotrnicirea de-a de-a aduce porumb (cucuruz) din România pentru acela comune ale comitatului, în cari se simtește lipsa. Locuitorii comunelor din comitat, cari au lipsă și cresc a comanda porumb, să se înștiințeze la primăriile comunale și să depună acolo prețul porumbului. Primăriile comunelor vor face apoi comandă la federația "Infrățirea" în conformitate cu condițiile cuprinse în circulara Nr. 144 a. c., trimisă de federație tuturor primăriilor comunale din comitat și înzestrul scrisori de împotrincire a domului vicecomitet, din 23 iunie a. c. N. 5731. Primăriile comunale și federația însotitorilor sătesti "Infrățirea". Sibiu-Nagyseben, Strada Bruckenthal Nr. 17 (o elevă de broaște 8-1) vor da sătenilor în privință aceasta toate deslușirile trebuie.

O primărie harnică și prevăzătoare. In *Neoplanta*, spune un ziar de acolo, să vândut pe la începutul anului curent chilogramul de carne de porc cu 3 lei. 20 bili și unosarea cu 4 coroane; acum, în luna a 24-a a răsboiului, se vinde chilogramul de ursos cu 5 lei, și de carne de porc cu 3.60, — fiind că oamenii din ținuta primăriei acestui oraș au știut în anii răsboiului să facă o economie ratională. Primăriile multor orașe, — a Sibiu lui nu face excepție — ar putea lua căteva lectiuni dela harnicii și prevăzătorii colegi, cari s'au gândit și se găsesc la datorințe, ce au luat asupra lor față de cetățeni.

Inscrieri la universități. Pentru semestrul prim al anului școlar 1916-1917 se fac inscrierile la universitățile din Cluj și Băile Herculane în zilele de 1 până în 12 Septembrie 1916. Studenții se pot înscrie numai pe baza stestătilor originali de maturitate și a certificatului de nastere. Inscrierile au să se facă în persoană. Cu învoiearea rectorului și cu cerere motivată în scris se fac înscrieri ulterioare până în 14 Octombrie. Femeile sunt primite la cursuri universitare numai cu permisiunea ministrului de culte și instrucție publică. Amănunte se dau la rectoratele universităților numite.

Demonstrații pentru puterile centrale. In Atena se repetă demonstrații în favoarea puterilor centrale. După știri primite de ziare engleze, oferări greci amintă, că își depun rangul și părăsesc armata, dacă "tradatorul" Venizelos ar îsbuti să conducă eșara soartei statului grecesc.

Sârbii în armata rusească. Din Petrograd se ștește, că în armata Rusiei luptă astăzi trei divizii sârbești, în total cu 60 mii de oameni, fugiti din Sârbia.

+ Emilian Ciontea, ieromonah al mămăstirii Hodos-Bodrog, fiul fostului profesor arădan Teodor Ciontea, a răposat în 9 Iulie a. c. în Budapesta, unde își căutase de sănătate. În momentul său a făcut în 12 Iulie n. e. în cimitirul Farkasréti. Oihnească în pace!

Întărirea frontierelor. Ziarul *Rusoe Slovo* scrie, că România își întărește frontieră spre Rusia prin trimiterea de numeroase trupe. Hotarele din spre Bucovina, intrucât acolo se găsesc puteri rusești, sănt asemenea ocupate de soldați români. Trupele române dela granițe, zice *Rusoe Slovo*, au primit ordin să opună forță ori cărui mars înarmat al trupelor din armate străine.

Coroane eterne. Locuitoarele din Sibiu Ana Toma n. Buianu și Paraschiva Buianu n. Vintilă într-o vecinătate odihnă a rudei lor Maria I. Vintilă, au dăruiit 10 coroane fondul "Azilului orfelinat" al "Reuniunii române de înmormântare din Sibiu". Pentru prinos aduce calde mulțumite, în numele Reuniunii, președintul ei: Victor Tordășianu.

Bate, Doamne pe englez! Istoricul german Lulves a scris de curând un studiu sub titlu: *Calais sub domnia engleză 1347-1558*. Se expun în acest studiu luptele sângerăse părtăsite pentru Calais. Deși răsboiul a durat câteva decenii și a produs miserie cumpălită în Franță, poporul francez nu voia să audă de pace, mai năște de a redobândi fortăreața Calais. Numeroase poezii eroice franceze din epoca numită arăta antipathia Franței pentru Anglia. În deosebi sunt interesante versurile lui Chartier, care a cântat în formă literară ură țării sale în față năvășilor englezi. Poetul Chartier este cel dintâi, care a întrebuit cuvintele: *Bate, Doamne, pe englez!* stat de răspândire astăzi în Germania și Austro Ungaria. Ironia sortii a făcut, că tot mai un francez să blasmeze pe aliații săi actuali.

Semnele de la front. Prin frâță face încercarea să producă o ruptură în alianța Austro Ungariei cu Germania. Un distins ziarist și deputat, Jean Herbette, scrie în *Echo de Paris*, în ziarul guvernului francez, că monarhia austro-ungară ar putea foarte bine să închee pace cu Franța; căci în cazul acesta, zice deputatul Herbette, monarhia ar fi despăgubită pentru toate sacrificiile aduse în răsboi, și că s'ar putea rezili un fel de statut din 1866. Nu cumva promisiunile acestea însemnează, că munițiile Franței se apropie de sfârșit?

Atașații militari ai țărilor neutre fac o călătorie prin Germania. Sosind la München, au vizitat mai multe întreprinderi industriale și ateliere militare, precum și centrele care organizează aprovizionarea cu alimente, și alte lucruri vrednice de vară. Atașații militari reprezintă următoarele state: Spania, România, Suedia, Danemarca, Statele Unite, Argentina, Chile și Peru. De la München plecă în alte orașe ale Bavariei.

Bioscopul Apollo. Va reprezenta numai Vineri în 14 Iulie 1916: *Eschimesi* din Siberia, după natură. Fata păzitorului din Far, dramă. Lehmann este luncită, farsă. Căsătoria de dragoste, dramă socială în 3 acte. *Teddy gloașul*, comedie din viața soldaților, în 2 acte.

Spre știre.

Onoraților Domnii Preoți, pentru a li se încunjoara eventualele spese zadarnice, le comunică, că nesosind până azi întregirea dotației lor dela stat, în această afacere nu putem să le împlinim cererile; deci să fie cu cuvenita așteptare, fiind siguri, că oficiul Cassei arhidiecezane îndatăce-i va fi posibil, își va face datorința cuvințios și în această privință.

Cassa arhidiecezană.

Stipendiu pentru un fiu de econom.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu, în ședință din 6 Iulie n. e., luând în considerare unica cerere întrebată la concursul publicat sub acest titlu, a votat stipendiu ajutorului tinerului Valeriu Munteanu din Recu. La votarea stipendiului s'a luat în socotință, pe lângă vârstă petentului de 16 ani și împrejurarea, că cunoaște și limba germană și maghiară, a absolvat 2 clase gimnaziale și a făcut și 2 ani ca practicant la grădinarul Först din Sibiu. Stipendul, în sumă de 444 cor. s'a votat pe unul școlar 1916/17 și pe vîrstării 2 ani școlari, dacă tinerul va dovedi sporul în obiectele de învățământ.

Este în tot cazul de regretat, dacă la stipendii de asemenea natură și menite pentru fiu de econom, cari cu timpul să stea în serviciul economilor noștri, nu se găsesc mai mulți reprezentanți, precum nu s'au găsit nici la concursurile publicate an de an de Reuniune pentru un tiner fiu de econom, care să urmeze școala de viitor din Aud.

Să soartăm însă, că pe viitor că turărimea noastră de-a sate va lumina ne economii noștri și va îndemna să-și aplique copiii la școalele de economii ca cea din Mediaș.

Prin votarea acestui stipendiu, din mijloacele bănesti dăstul de modeste ale Reuniunii noastre agricole, ea și-a căsătorit un nou titlu de recunoștință și o nouă îndreptărire la pretensiunea de a fi sprijinită de toți cei buni ai noștri. *Invingătorul*.

Notă.

Deoarece unii domni preoți și învățători și la comande speciale ne cer rabat, aflăm de necesar a indica pe această cale, că rabat se dă numai la cărțile, cari sunt proprietatea comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane și numai *revânzătorilor*, adică acelora, cari primesc în deposit spre desfacere un cant mai mare din acestea cărți.

Deci și domnilor preoți și învățători numai la comanda în evant mai mare le putem da rabat.

Sibiu, 15 Iulie 1916.

Librăria arhidiecezană.

Fondul orfelinatului.

(Urmare).

Col. din Râpa Rimeș (A. Iulia) 11:43.
Col. din Cristești (A. Iulia) 20:06.
Col. din Mermelău Văleni (Geoagiu): Victor Giurgiuca par. 6— și alții: 45:10.

La col. din Ocna (Sibiu) încă: «Vitorul» inst. de cred. 300— Dr. Nicolae Cristea 80— Savu Curtean econ. 10— La o laltă 390—

Col. din Hașfalău (Sighișoara): Nicolae Doctor par. (of. 10)— Mihailă Drăghiciu 6— Achim Todoran 5— Ioan G. Morariu 5— Vasile Soanea sen. 6— Ioana Soana 6— Raveca Ioanea 6— Văd. Ana Muntean 6— Văd. Maria G. Morariu 6— și alții: 267—

Elevii școalei din Cața 10:52.
Elevii școalei din Ciceu Corabie 12:30.
Elevii școalei din Ohaba de sub peatră 3—

Elevii școalei din Hunedoara 3:70.
Elevii școalei din Poiana (Mierc): Ilie Georgescu inv. 10— 100:55.

Elevii școalei din Ocna 21:20.
Elevii școalei din Poiana sărată 28:64.

Elevii școalei din Loamneș 7—
† Dr. Ioan Pop, medic colonel în r. Sibiu 100—

Col. din Abrud-Sat: Ioan Deoanca cassar de bancă 20— Nicolae Ciora 20— Terentiu Giurchescu, croitor 8— Ana Șoît I. Gherasim 5— Gherasim Șoît 5— Ecaterina Manoviciu comec. 10— Nicolae Manoviciu primar 10— Maria Vas comec. 10— Maria Sturdza comec 20— Tot Maria Sturdza comec, intru pomenirea ei, iar intru pomenirea soțului ei răp. Simeon Sturdza 100— Aneta Sturdza, comec 6— Marfa Felea I. Nicolae ospătar 20— Dionisie Deoanca com. 5— Ana Deoanca com. 10— Iuliu Muțiu ep. 10— Eufemia Muțiu soție de măsăr 5— Avram Tîruh econ. 20— Nicolae Mecea I. Ioan 10— Nicolae Mecea I. Gavrilă miner 10— Nicolae Simina cărăuș 6— Petru Morar zidar 6— Alexandru Telegut econ. 5— Petru Nicoară cărăuș 10— Rafila Faur econ. 6— George Priponec. 15— Nicolae Priponec econ. 10— Solomon Faur 10— Nicolae Borzea miner 10— Ioan Simulescu inv. 10— Iosif Gombos par. (of. 80)— 40— Candin Anca, neg. de vite 40— Nicolae Sicoe morar 10— Simion Deoanca miner. 6— Traian Deoanca com. 50— Avram Sicoe miner. 6— Traian Narișă, miner 6— George Mirza măcelar 20— Alex. Vișea econ. 5— Nicolae Jurca econ. 10— Rafila Balta econ. 6— Elisabeta Morar 10— Elevii școalei 57:44 Colecta băiatului N. Șasa 16:70 Rudolf și Ana Ioanoviciu croitor 5— Valeriu Narișă 10— și alții: 1003:54.

Col. din Sâncraiu (Hunedoara): George Șinca par. 5— și alții: 35:80.

Col. din f. Călan (Hun.): Ioachim Jian preot 5— Lazar Suciu inv. 5— Poenariu Tanase a Lai 5— și alții: 60:50.

Elevii școalei din Fofeldea 1:40.
Elevii școalei din Baba 5—

Elevii școalei din Herseni 4—
Elevii școalei din Tilișca 33:60.

Elevii școalei din Jacul rom. 3:40.

Col. din Ucea inf. (Avrig): Bis. gr. rom. 20— Elie Manea par. 10— «Dumbrava» inst. de cred. 10— și alții: 174:42.

Col. din Dobârca (Miercurea): Pomiliu Acelenescu par. 50— Nic. Ivan 50— Dumitru Beju 5— George Cantor 10— Ilarion Pop 5— George Beju 5— Ioan Nedelcu sen. 50— Ioan Suciuc 10— Ana Nedelcu 5— Ioan Jugăstă (Nr. 206 b.) 5— Ioan Muntean 5— Maria Fara văd. 5— Eftimie Popa 20— Nicodin Carata 10— Ioan Moldovan sen. 10— Ioan Toma 30— Dumitru Toma 10— Nicolae Popa 6— Ioan Popa 10— Elevii școalei 6:30 și alții: 436:68.

Elevii școalei din Poiana (A. Iulia) 4—
Elevii școalei din Veneția inf. 6:40.
Col. din Trapold (Sighișoara): Chirion Muntean 10— și alții: 121:40.

Elevii școalei din Criț 5—
Col. din Nadeș rom. (Reghin) 81—
Dșoara Ana Dunca, Sibiu 100—

Maria Bucea, Bistra 2—
Elevii școalei din Beclen 12:90.

Ioan Pârvu inv. Brădești 10—
Elevii din Caila 2—

Elevii din Mercheaș 1:80.

Col. protosincelului Gh. G. Bogoeviciu în Budapesta; Petru Corcan dep. dietal 100— Gligorie Bilciurescu consul general 100— Augustin Paul secretar general 20— Anton Huszár secr. minist. 10— Dr. Constantin Sulică of. la Muzeul reg. ung. 20— 250—

Dr. Victor Corbul med. de stab mil. Sibiu 25—

Col. din Șoala (Mediaș): 9—
Elevii școalei din Panic 2:50.

Col. din Coveș (Agnita) Ioan Savu par 5— Ilie Bucur inv. 10— și alții: 64:50.

Elevii școalei din Ighiș (A. Iulia) 5:00.

Col. din Bârcea mică (Deva): Veronica Monos morăriță 6— și alții: 14:50.
Col. din Băiești (Hațeg) Bis. gr. or. 20— Ioan Fărcaș par. 5— și alții: 43:20.
Col. din Scroafa (Zarand): 8—
Col. din Vaca (Zarand): Bis. gr. or. 100— Iosif Costea par. 10— Tanase Brașna 10— și alții: 156:90.

Col. medic. veterinar Ioan T. Jarca dela soldații de pe câmpul de luptă 53—
Col. din Șieu Sântul (Bistrița): Alexandru Boeriu par. 10— Bis. gr. or. 20— și alții: 43:30.

Col. din Rogojel (Cluj): Traian Gall paroh 20— Victoria Gall 20— și alții: 333—

Col. din Deda (Reghin): Pavel Suci par. (of. 100)— Ioan Borsian inv. 10— Vasile Murășan și fam. 5— Ioan și Iftina Ilieș 5— și alții: 151—

Col. din Saschiz (Sighișoara): Maria Pulca cor. 20— câte 10 cor: Romul Pulca, Dumitru Haller, Dumitru Călugăr, Nicolae Muntean și Societatea vecinătății din sus. Câte 8 cor: Dumitru Spornic și Ioan Morariu. Nicolae Fleșeriu 6— Câte 5 cor: Emanuel Costea și Dum. Șoilea, și alții: 157:00.

Elevii școalei din Ciceu Poeni 3—
Elevii școalei din Topârcea 16:30.

Col. din Cernat (Brașov): Octavian G. Simion par. 20— George Radu 5— Bis. gr. or. 30— și alții: 107:60.

Elevii școalei din Cernat 7:90.
Elevii școalei din Meșterhaza 4:40.
Elevii școalei din Vaidasig 3:20.

Col. catihetului Moise Popoviciu la elevii gr. or. din Beișu: Internatul de băieți gr. or. rom. 50— Dr. Aurelian Magier rector 20— Moise Popoviciu catihet 20— Tiberiu Suciul cl. V. gim. 5— și alții: 221—

Col. Gh. G. Bogoeviciu, protosincel în Budapesta: Constantin Burda 200— Gheorghe Groza comisionar 100— 300—

Eugenia Tordășianu administrează venitul curat al reprezentăților de copii: 800—

Col. din Făurești (Cet. de p.): Aurel Greblea par. 5— și alții: 50—

Col. din Brăzești (Lupsă): Simeon Pop 20— Bis. gr. or. 10— Gavril Rancea 10— Simeon Cătană 10— Chirilă Cătană 10— Nandrea Gavrilă 6— Lobonea Teodor 5— Lobonea Iosif 5— Cucea Floarea 5— și alții: 201—

Elevii școalei din Mag 5—
Elevii școalei din Găbău 3:40.

Col. din Lăpnănic (Dobra): Emanuel Șuiagă par. (of. 50)— Nicolae Gostea 100— Cate 10 cor: Illyés Szávin, Cs. Lázár László Petru Crișovan, și Iosif Șuiagă I. Ioan. Cate 8 cor: Vichentie Crișovan 5:32 Iosif Crișovan. Cate 5 cor: Ioan Gavrilă, Pavel Crișovan, Pop Ianas, și Bonti Cucea Floarea 5— și alții: 252:82.

Col. din Boz (Ilia): Ioanichie Oprean par. 12:26 Ioan Muntean morar 10— Ioan Dan inv. 5— și alții: 48—

Col. din f. Tânără (Ilia): 12—

Col. din Bretea murășană (Ilia): Nicolae Juga 10— Iosif Pârvu 5— Remes Gyula 6— și alții: 59:50.

Col. din Cacova Ierii (Lupsă): Andrei Straja par. 10— Ileana Ioan 6— și alții: 100—

Elevii școalei din Borgo Bistrița 10—
Elevii școalei din Ineu 2:15.
Elevii școalei din Turda 20—

Col. elevilor școalei din Sărata: Nicolae Păcurariu inv. 10— Dumitru Căndeală inv. 10— Mariuca Căndeală soție de nv. 5— Nicolae și Maria Stoica 10— George Joje Tăpos 10— Compozitorul de pădure al foștilor coloni 30— și alții: 118:94.

Elevii școalei din Feleag (Sighiș) 10:54.
Elevii școalei din Cohalm 4—
Elevii școalei din Brad 4:50.

Inst. de cred. și econ. «Auraria» din Abrud 500—

Eugenia Pușcariu, născ. Moga și ing. Pușcariu, cu Ileana Pușcariu din Băicou, România. 100—

Dna Calipsa Șandru 10—
«Arieșana», inst. de cred. Turda 30—
Col. din Baia lui Craiu și fil.: Familia par. Avr. Laslău 10— Văd. Keproiu Bucur 8— și alții: 60:14.

Elevii școalei din Ofenbaia 3:10.
Ioan Hango prof. Caransebeș 10—
La col. din Geomal încă: Atanasie Roșianu not. cerc în Gârbova de jos, intru pomenirea răposatului său soțru Nicolae Crișan not. cerc. în Geomal 30—

Col. din Dobricel (la Dej): Ioan Cotuțu par. 20— Const. Cotuțu inv. 10— Bis. gr. or. 30— și alții: 111:10.

Col. din Murăș Sâniacob (Turda) 31:50.
Elevii școalei din Murăș Sâniacob 8:20.

Col. din Ormîndea (Zarand): Nicolae Popp par. 10— Asarie Circo inv. 5:20.
Dela o producție școlară 18:50, și alții: 90:—

Col. Filon Flucus din Șinca nouă: Stan Scurtu comerc. 10— Rozalia F. Flucus soție de înv. 5— și alții: 44:—

Venitul curat dela concertul bis. dat în 4 Iunie 1916 în Sibiu 260—

Col. din Cacova Ierii (L.) 40—

Col. din Finciu (Cluj): Iuliu Bălan par. 5— Sabina Bălan preot. 5— și alții: 31:30.

Elevii școalei din Șinca nouă 8:46.

Col. tunarului Dum. Ioan Fleșeriu, originar din Miercurea 28—

Virginia Dr. Ittu, răscumpără cununa pe mormântul mătușei sale Zinca Pandrea N. Moldovenescu 30:—

Col. din Poiana (A. Iulia): Alexandru Băieșan par. 15— și alții: 23:20.

Elevii școalei din Erdősángeorgiu 9:30.

Elevii școalei din Nicolinț 9:44.

Col. din Tălmăcel cu f. Tălmăciu: Bis. gr. or. 100— Fondul parohial 100— Comuna politică 100— Însoțirea de credit 50— Ioan Roman par. 25— Ilie Piso par. 25— George Russu tâmplar 12— Dumitru Oancea primar 10— Ioan Barb econ. 10— Ioan Chirilă arândator 10— și alții: 505—

Dr. Vasile Bologa, dir. șc. civ. de fete din Sibiu 100—

Col. din Bârla (Bistrița): 16—

Col. din Nevoies (Deva): 20:20.

Elevii școalei din Feneșel 5:65.

(Va urma).

Anunț.

Să redusă prețurile cărților:

1. Arhiepiscopul și metropolitul Andrei baron de Șaguna, de N. Popea, arhim. și vicear arhiepiscopal, dela 5 cor. la 2 cor.

2. Memoria arhiepiscopalui și metropolitului Andrei baron de Șaguna, de N. Popea, arhim., vic. arhiep. Tomul I dela 2 cor. 60 fil. la 2 cor.

3. Însemnările unui treător, Crâmpeni din sbuciumările dela noi, de O. Goga, dela 3 cor. la 1 cor. 50 fil.

4. Desvoltarea primatului papal și în flința lui asupra creștinătății. Cercetări istorice, de S. Popescu, dela 1 cor. 25 fil. la 50 fil.

Librăria arhiepiscopală.

In editura comisiunii administrative a Tipografiei arhiepiscopale a apărut:

Biblia mică

sau

părți alese din Sfânta Scriptură, testamentul vechi și testamentul nou cu binecuvântarea Înaltpreasfinției Sale Domnului Ioan Mețianu, arhiepiscop al bisericiei ortodoxe române din Transilvania și metropolit al românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania.

Format plăcut 8° pe 272 pagini, cu următorul cuprins:

A. Testamentul vechi.

I. Întâia carte a lui Moise. Facerea lui Păcatul lui Adam și al Evei. Pedepsa lor. Fădina duminică. Uciderea de frate a lui Cain. Urmaritor lui. Vestirea poporului. Făcerea corăbiei. Popul se începe. Potopul se sfârșește. Avraam primește în corul seu pe ingeri, care îl făgăduiește fiu din Săp și își descorepe perierea Sodomei. Isav și lacrimile căsătoriei lui Iacob.